

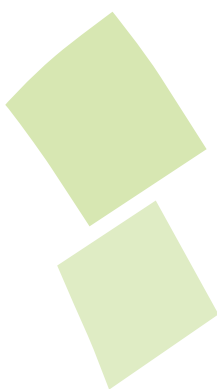

Evropska komisija

Razumevanje proširenja

Politika procesa proširenja Evropske unije

Oli Ren
Član Evropske komisije
nadležan za proširenje

Tokom pola stoleća Evropska unija je sprovodila dalju integraciju primajući nove članice. Većinu vremena odvijala su se dva paralelna procesa. Posledica toga je da je današnja Evropska unija sa 27 država članica i stanovništvom koje broji gotovo 500 miliona ljudi mnogo sigurnija, bogatija, jača i uticajnija nego originalna Evropska ekonomska zajednica od pre 50 godina sa svojih šest članica i stanovništvom koje je brojilo manje od 200 miliona.

Članstvo u porastu deo je razvoja evropskih integracija od samog početka. Debate o proširenju stare su koliko i sama Evropska unija. Svaki put kada Evropska unija prihvati nove članice, ona se promeni. Razmišljanje o tome šta možemo postati tera nas da razmislimo o tome šta smo danas i šta želimo biti u budućnosti.

Proširenja iz 2004. i 2007. godine na zemlje Centralne i Istočne Evrope i Mediterana pokazala su se kao veliki uspeh EU, iako su korišćena kao žrtveno jagnje za sve socijalne i ekonomske probleme u Evropi. Ustvari, ovom zadnjom rundom proširenja proširilo se područje mira, stabilnosti i demokratije na našem kontinentu,

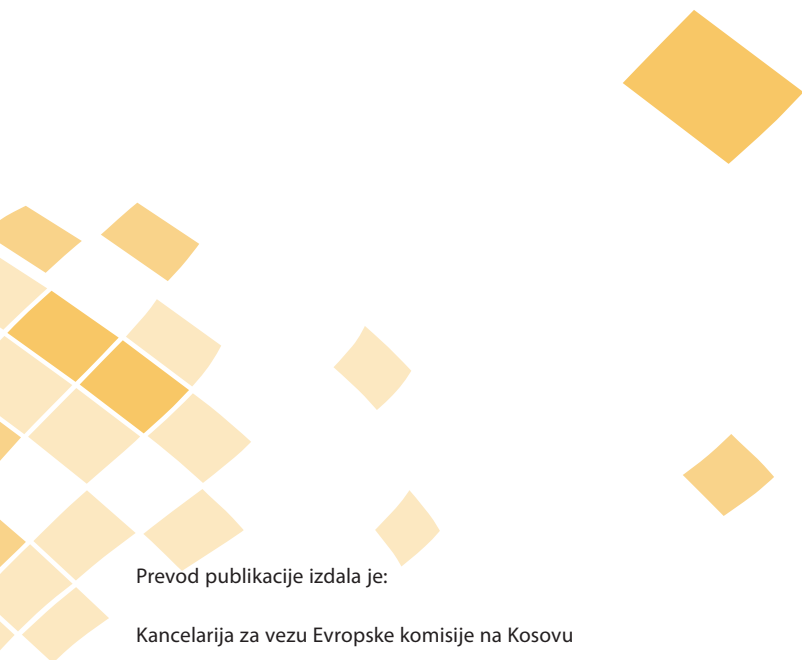
i ojačala se evropska ekonomija uvećavanjem tržišta, kreiranjem novih poslovnih mogućnosti i dovođenjem ekonomija koje brzo rastu u jedinstveno tržište. Danas je Evropska unija najveća svetska ekonomska zona. Veće unutrašnje tržište i nove ekonomske mogućnosti povećale su blagostanje Evropljana i konkurentnost.

Demokratski izabrane vlade država članica EU, koje zajedno čine Evropski savet, dogovorile su se da će se buduće proširenje odnositi na zemlje koje već rade na članstvu u EU – Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija uključujući Kosovo (u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN-a 1244) i Turska. One će dobiti članstvo jedino ako svaka od njih ispuní neophodne kriterijume. Postepen i pažljivo vođen proces proširenja kreira situaciju u kojoj su sve zemlje na koje se proces odnosi porednice.

Svrha ove brošure je da objasni, na jasan i jednostavan način, na šta se odnosi politika proširenja EU i kako se ona sprovodi u praksi. Cilj brošure je da pruži čitaocu pregled kako je EU rasla od svoga osnivanja, gde se nalazi danas nakon što je prošla svoj najvažniji krug proširenja u 2004. i 2007. godini i koji su izgledi za prihvatanje novih članica u budućnosti. Pored pomenutog, ovom publikacijom se želi odgovoriti na pitanja koja se često postavljaju, poput „Ko odlučuje?“ i „Kako zemlja kandidat postaje zemlja članica?“

Nadam se da će čitanje ove brošure biti informativno i jednostavno, i da će pružiti odgovore na Vaša pitanja o proširenju Evropske unije.

Oli Ren

Prevod publikacije izdala je:

Kancelarija za vezu Evropske komisije na Kosovu

Štampano na Kosovu*

*pod Rezolucijom 1244 RSBUN

Ni Evropska komisija ni bilo koja osoba koja deluje u ime Komisije nisu odgovorni za način na koji se mogu iskoristiti sledeće informacije.

Mnogo dodatnih informacija o Evropskoj uniji dostupno je na internetu. Ovim informacijama možete pristupiti putem servera Evropa: <http://europa.eu/>.

Informacije o proširenju Evropske unije možete pronaći na internet stranici Generalne direkcije za proširenje: <http://ec.europa.eu/enlargement/>.

Datum katalogizacije možete pronaći na kraju ove publikacije.

ISBN-13 978-92-79-11332-1

Evropska komisija, Generalna direkcija za proširenje, 2007.

© Evropske zajednice 2007.

Umnožavanje publikacije je dozvoljeno uz potvrdu izvora.

Originalna publikacija je štampana u Belgiji.

Od 6 do 27 država članica	4
Ko se može pridružiti?	6
Ko odlučuje?	8
Proces proširenja na delu: ispunjavanje zahteva	9
Pružanje pomoći kandidatima da se pripreme za članstvo	14
Budućnost	16

Od 6 do 27 država članica

Lideri šest zemalja, koje su se još oporavljale od ratnih pustošenja, sastali su se 25. marta 1957. godine u Rimu kako bi službeno potpisali Ugovore, koji su predstavljali rađanje onoga što danas nazivamo Evropskom unijom. Bio je to korak bez presedana, onaj koji je zahtevao mnogo hrabrosti i viziju: zemlje koje su se međusobno sukobljavale stolicima dogovorile su se da zajednički odluče o pitanjima koja su bila ključna za njihovu budućnost. One su se takođe dogovorile da deo svojih ovlašćenja prenesu na novi nivo, na ono na šta mi danas jednostavno nazivamo Evropskom unijom.

Evropska unija je istorijski uspeh. Ona je donela svojim građanima najduži period kontinuiranog mira i neuporediv nivo blagostanja. Ono što je formirano kao klub od šest članica danas je dom 27 zemalja čiji broj stanovnika iznosi gotovo 500 miliona ljudi.

Uspeh Evropske unije postao je magnet. Integriranje novih članica bio je deo plana od samog početka. Očevio osnivači su dovoljno verovali u svoju ideju da bi ostavili otvorena vrata drugim evropskim zemljama da im se pridruže. Pružanje podrške zemljama koje žele postati članice odgovor je EU na promene koje su se desile na političkoj mapi Evrope u poslednjih pet decenija - promovisanje ekonomskog rasta i solidarnosti i jačanje demokratskih snaga u zemljama koje su nastale padom diktatorskih režima.

Evropska unija je donela velike prednosti svim Evropljanima – stabilnost, blagostanje, demokratiju, ljudska prava, osnovne slobode i vladavinu prava. Ovo nisu samo apstraktni pojmovi. Oni su promenili kvalitet života miliona ljudi. Prednosti jedinstvenog tržišta za potrošače u EU su očigledne – navedimo samo neke: ekonomski rast i otvaranje novih radnih

mesta, sigurniji proizvodi, niže cene i veći izbor u ključnim sektorima poput telekomunikacija, bankarstva i avio-saobraćaja.

Ali, kada govorimo o EU nije reč samo o bogatstvu i boljim životnim standardima. Evropska unija je zajednica vrednosti. Mi smo porodica demokratskih evropskih zemalja koje su predane zajedničkom radu za mir i blagostanje, slobodu i socijalnu pravdu. I mi branimo ove vrednosti. Mi težimo unapređenju saradnje među ljudima Evrope uz poštovanje i očuvanje naših različitosti.

Sukcesivna proširenja

Organizacija osnovana 1957. godine kao Evropske zajednice, a danas poznata kao Evropska unija, izvorno je imala šest članica: Belgija, Francuska, Nemačka, Italija, Luksemburg i Holandija.

Danska, Irska i Velika Britanija su 1973. godine postale države članice. Grčka se pridružila 1981., a Portugalija i Španija 1986. godine. Austrija, Finska i Švedska su se pridružile 1995. godine.

U do sada najvećem proširenju EU, 2004. godine Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija postale su države članice.

U januaru 2007. godine pridružile su se Bugarska i Rumunija, čime je broj članica EU porastao na 27.

Ko se može pridružiti?

Zahtevi za pridruženje Evropskoj uniji su pojašnjeni sa većom preciznošću a u skladu sa njenim razvojem, kako bi se osigurala jasnoća procesa za građane EU i smernice za zemlje koje se žele pridružiti.

Član 49 Ugovora o Evropskoj uniji navodi da svaka evropska zemlja može podneti zahtev za članstvo ako poštuje principe slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, te vladavine prava.

Zemlja može postati članica jedino ako ispuni sve kriterijume pristupanja kako ih je prvobitno definisao Evropski savet 1993. godine u Kopenhagenu, a koji su potom ponovo naglašeni 1995. godine. Ovi kriterijumi su:

Član 6(1) Ugovora o Evropskoj uniji

"Unija je utemeljena na principima slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavine prava, principima koji su zajednički svim državama članicama."

Član 49 Ugovora o Evropskoj uniji

"Svaka evropska zemlja koja poštuje principe definisane članom 6(1) može podneti zahtev za članstvo u Uniji."

1. *Politički:* stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu prava manjina.
2. *Ekonomski:* delotvorna tržišna ekonomija i kapaciteti za borbu sa konkurencijom i tržišnim snagama u EU.
3. *Kapacitet da se preuzmu obaveze* proistekle iz članstva, uključujući posvećenost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije.
4. *Usvajanje celokupnog evropskog zakonodavstva* i njegovo delotvorno sprovođenje kroz odgovarajuće administrativne i pravosudne strukture.

Uz sve ovo, Evropska unija mora biti sposobna da integriše nove članice, pa stoga zadržava pravo da odluči kada je spremna da ih prihvati.

Neke evropske zemlje su već spremne da svoju evropsku perspektivu zamene članstvom u Evropskoj uniji. Hrvatska, Turska i Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija danas su kandidati; sa Hrvatskom i Turskom EU je već počela pregovore o članstvu. Ostale zemlje Zapadnog Balkana - Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija uključujući Kosovo (u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN-a 1244) - takođe rade na ispunjavanju zahteva kako bi krenule napred. Brzina kojom svaka zemlja napreduje zavisi isključivo od njenog vlastitog napretka u ispunjavanju naših zajedničkih ciljeva.

Kakva je trenutna situacija?

EU je potvrdila status kandidata Turskoj i Hrvatskoj. Pregovori o pristupu sa obe zemlje počeli su 3. oktobra 2005. godine.

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija dobila je status kandidata u decembru 2005. godine.

Šefovi država i vlada EU usvojili su 2003. godine "Solunski sporazum" i time ponovno potvrdili da je budućnost svih zemalja Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Stoga se Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija uključujući i Kosovo (u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244) smatraju zemljama potencijalnim kandidatima.

Ko odlučuje?

Novim članicama se dozvoljava pristup u Evropsku uniju tek onda kada su spremne i samo uz jednoglasni pristanak demokratski izabranih vlada država članica EU, koje čine Savet ministara ili Evropski savet. Ovo se primenjuje za svaku fazu procesa.

Mnogo pre nego što bilo koji pregovori o pristupanju počnu, svi sporazumi između EU i zemlje koja nije članica – poput Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa zemljama Zapadnog Balkana ili Carinske unije sa Turskom – se postižu tek nakon što su države članice EU dale svoju saglasnost.

Kada zemlja podnese zahtev za pridruživanje EU, vlade država članica, predstavljene u Savetu, odlučuju – nakon što dobiju mišljenje Komisije – da li prihvatiti ovaj zahtev i potvrditi status zemlje kandidata. Slično, države članice samostalno odlučuju kada i pod kojim uslovima početi i

Pre nego što država kandidat postane pristupna država, nacrt Ugovora o pristupanju mora biti dogovoren i potpisan od strane svake države članice, a potom ga svaka država članica mora ratifikovati u skladu sa svojim vlastitom procedurom definisanom ustavom te države. Evropski parlament, čije članove direktno biraju građani EU, takođe mora dati svoje odobrenje.

Proces proširenja na delu: ispunjavanje zahteva

Politika proširenja Evropske unije osigurava dobro rukovođen proces pristupanja, tako da proširenje istovremeno pruža prednosti i EU i zemljama koje se pridružuju. Kandidati moraju pokazati da su u potpunosti sposobni igrati ulogu članice – nešto za šta je potrebna široka podrška njihovih građana, kao i politička i tehnička usaglašenost sa standardima i normama EU. Tokom procesa, od podnošenja zahteva do pristupanja, EU sprovodi opsežne “fazu po fazu” procedure odobravanja.

Zemlja koja se želi pridružiti Evropskoj uniji podnosi Savetu zahtev za članstvo, koje predstavlja vlade svih država članica EU. Savet traži od Komisije da proceni sposobnost zemlje koja je podnela zahtev da ispuni uslove članstva. Ako Komisija da pozitivan odgovor, a Savet da jednoglasnu saglasnost o mandatu pregovora, pregovori formalno počinju između kandidata i svih država članica.

Kako bi se pomoglo kandidatima da se pripreme za buduće članstvo, kreira se pretpristupna strategija. Ključni elementi ove strategije uključuju sporazume kojima se definišu prava i obaveze (poput Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u slučaju zemalja Zapadnog Balkana) kao i posebne mehanizme saradnje poput Pristupnog ili Evropskog partnerstva, kojima se definišu konkretni ciljevi reforme koje moraju ostvariti kandidati ili potencijalni kandidati. Finansijska podrška EU je drugi važan aspekt pretpristupne strategije.

Pregovori o pristupanju

Pre svega, važno je naglasiti da pojam “pregovori” može navesti na pogrešno mišljenje. Pregovori o pristupu se fokusiraju na uslove i rokove za usvajanje, realizaciju i primenu pravila EU od strane kandidata – nekih 90.000 stranica pravila. Ova pravila (takođe poznata i kao “*acquis*”, francuska reč za “ono što je dogovoreno”) nisu nešto o čemu se može pregovarati. Za kandidate je ključno pitanje dogovora kako i kada će pravila i procedure EU biti usvojene i realizovane. Za Evropsku uniju je ključno kako dobiti garancije vezane za datume i delotvornost svakog kandidata u realizovanju pravila.

Pregovori se zaključuju *individualno* sa svakim kandidatom, a njihova brzina zavisi od napretka koji svaka zemlja postigne u ispunjavanju uslova. Kandidati su stoga motivisani da realizuju neophodne reforme brzo i delotvorno. Neke od ovih reformi zahtevaju značajne, a ponekad i teške promene političke i ekonomske strukture zemlje. Zato je važno da vlade jasno i verodostojno informišu građane svoje zemlje o razlozima za ovakve reforme. Podrška građanskog društva je ključna u ovom procesu.

Pregovori o pristupanju se odvijaju između država članica EU i zemalja kandidata. Pregovarački sastanci se odvijaju na ministarskom nivou ili nivou zamjenika ministara, odnosno stalnih predstavnika za državne članice, i ambasadora ili glavnih pregovarača za zemlje kandidate.

Kako bi se pregovori olakšali, celokupno zakonodavstvo EU je podeljeno na “*poglavlja*” koja odgovaraju određenoj oblasti politike. Prvi korak u pregovorima se naziva “*pregled (screening)*”; njegova svrha je utvrditi područja u zakonima, institucijama ili praksi zemlje kandidata koja trebaju usaglašavanje.

Poglavlja Acquis-a

1. Slobodno kretanje roba
2. Slobodno kretanje radnika
3. Pravo na osnivanje preduzeća i sloboda pružanja usluga
4. Slobodno kretanje kapitala
5. Javne nabavke
6. Zakon o preduzećima
7. Zakon o intelektualnom vlasništvu
8. Politika konkurentnosti
9. Finansijske usluge
10. Informacijsko društvo i mediji
11. Poljoprivreda
12. Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
13. Ribarstvo
14. Transportna politika
15. Energija
16. Porezi
17. Ekonomska i monetarna politika
18. Statistika
19. Socijalna politika i zapošljavanje
20. Preduzetništvo i industrijska politika
21. Transevropske mreže
22. Regionalna politika i koordinacija strukturalnih instrumenata
23. Pravosuđe i osnovna prava
24. Pravda, sloboda i sigurnost
25. Nauka i naučna istraživanja
26. Obrazovanje i kultura
27. Zaštita okoline
28. Zaštita potrošača i zdravlja
29. Carinska unija
30. Spoljni odnosi
31. Spoljna, sigurnosna i odbrambena politika
32. Finansijska kontrola
33. Finansijske i budžetske odredbe
34. Institucije
35. Druga pitanja

Kao osnovu za otpočinjanje stvarnog procesa tehničkih pregovora, Komisija priprema "izvještaj o pregledu (screening)" za svako poglavlje i svaku zemlju. Ovi izvještaji se podnose Savetu. Komisija je ta koja daje preporuke o tome da li početi pregovore o poglavlju ili zahtevati da se prvo ispune određeni uslovi.

Država kandidat potom iznosi *pregovaračku poziciju*. Na osnovu predloga Komisije, Savet usvaja *zajedničku poziciju* EU, odobravajući početak pregovora.

Onda kada se Evropska unija saglasi o zajedničkoj poziciji za svako poglavlje Acquis-a i onda kada zemlja kandidat prihvati zajedničku poziciju EU, pregovori o tom poglavlju su zaključeni - ali samo uslovno. Pregovori EU o pristupanju deluju po principu "*nista nije dogovoreno dok se sve ne dogovori*", dakle definitivno zaključenje pregovora o poglavljima će se desiti tek na kraju celog pregovaračkog procesa.

Izvještaj o pregledu (screening) za Hrvatsku, Poglavlje 20 - Preduzetništvo i industrijska politika

"III. Procena stepena usaglašavanja i kapaciteta za realizaciju

Sveukupno, Hrvatska je dostigla zadovoljavajući nivo usaglašavanja sa Acquis-om; ona treba da finalizira svoju industrijsku strategiju i unapredi svoje kapacitete za procenu industrijske konkurentnosti i da unapredi analizu i formisanje politike [...]."

Izveštavanje i monitoring

Komisija u potpunosti informiše Savet i Evropski parlament o napretku zemlje kandidata kroz *godišnje papire o strategiji i izveštaje o napretku za svaku zemlju*. Ona takođe nadgleda ispunjenje zahteva i napredak u vezi sa preduzetim aktivnostima.

Izveštaj o napretku za Tursku 2006., Poglavlje 25 - "Nauka i naučna istraživanja"

"Turska politika o naučno-istraživačkom radu je rezultirala znatnim povećanjem budžeta za istraživački rad i razvoj: sredstva su gotovo pet puta uvećana u odnosu na nivo iz 2002. godine. Otvoreni su novi univerziteti u 15 gradova. Unapređenja su takođe postignuta kada je reč o naučnim i kapacitetima za naučno istraživanje Turske uključujući postepeno ostvaren veći uspeh učešća u FP6 [Šesti okvirni program]. Stepen uspešnosti Turske u okviru FP6 je unapređen i sada je oko 17%. Međutim, ispod je proseka EU koji iznosi 20%.

U okviru finansiranja, Turska je uglavnom uspešna kada je reč o malim projektima. Međutim, finansiranje EU još nije dostiglo svoj puni potencijal. Uzimajući u obzir aktivnosti koje je Turska preduzela u vezi sa mobilnošću istraživača, naukom i društvom i u vezi sa 3% BDP izdvojenog za mere iz Akcionog plana za nauku i tehnologiju, Turska je već dobro integrisana u Evropsko istraživačko područje."

Monitoring se nastavlja do pristupanja. Ovo omogućava da se pruže dodatne smernice kada zemlja preuzme odgovornosti članstva, a predstavlja i garanciju za sadašnje države članice da nove članice ispunjavaju uslove za pristup.

Ugovor o pristupanju

Kada su pregovori o svim poglavljima zaključeni na zadovoljstvo obe strane, rezultati pregovora se uključuju u nacrt *Ugovora o pristupanju*. Ako ovaj nacrt dobije podršku Komisije, Saveta i Evropskog parlamenta, zemlja kandidat i sve države članice potpisuju i ratifikuju Ugovor.

Od potpisivanja Ugovora o pristupanju do pristupanja

Onda kada je Ugovor o pristupanju potpisan zemlja kandidat postaje "*pristupna država*" i ima pravo na određene uslovne privilegije dok ne postane država članica Evropske unije. Kao pristupna država može davati komentare o nacrtima predloga, saopštenjima, preporukama ili inicijativama EU i dobija "status aktivnog posmatrača" u telima i agencijama EU gde ima pravo da učestvuje u raspravama, ali ne i da glasa. Onda kada je proces ratifikacije zaključen, Ugovor o pristupanju stupa na snagu dogovorenog datuma, a pristupna država postaje država članica.

Pružanje pomoći kandidatima da se pripreme za članstvo

Napredovanje zemlje kandidata prema članstvu u Evropskoj uniji zavisi od toga koliko dobro zemlja kandidat realizuje reforme potrebne da se ispune kriterijumi za pristupanje. Evropska unija osigurava podršku zemljama u njihovoj pripremi za pristup u EU.

Formalne veze između zemlje kandidata i EU se mogu uspostaviti kroz različite sporazume. Na primer, formalna veza između Turske i EU se održava kroz sporazum prvi put potpisan 1963. godine ("Sporazum iz Ankare"), a koji je od tada više puta ažuriran kao i kroz Carinsku uniju koja je dogovorena 1995. godine.

Za zemlje Zapadnog Balkana je uspostavljen poseban proces 2000. godine nazvan *Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP)*. Ovaj proces osigurava tri cilja, naime stabilizaciju, brzu tranziciju u tržišnu ekonomiju, promociju regionalne saradnje i izgleda za pristup u EU. On pomaže da zemlje regiona izgrade svoje kapacitete kako bi usvojile i realizovale evropske standarde. U okviru PSP-a, Unija nudi zemljama Zapadnog Balkana trgovinske povlastice, ugovorne odnose i ekonomsku i finansijsku podršku. Od 1991. godine, EU je osigurala oko 12 milijardi evra za podršku Zapadnom Balkanu, što je jedna od najvećih podrški po glavi stanovnika u svetu.

Zemlje kandidati često moraju preduzeti značajne reforme kako bi osigurale da se pravila EU ne samo usvoje, nego i pravilno sprovedu. One nekada moraju da uspostave nova tela, kao što je nezavisno telo za konkurenciju ili agencija koja će pratiti stand-

Hrvatska

arde sigurnosti hrane. Ili trebaju izvršiti restrukturiranje postojećih institucija: demilitarizaciju policije, unapređenje praćenja zaštite okoline i nuklearne sigurnosti ili pružanje veće samostalnosti tužiocima u borbi protiv korupcije.

Ove reforme obično uključuju velika ulaganja u ono što se naziva "transfer znanja" i finansijska sredstva. Evropska unija nudi veliki broj odgovarajućih programa i mehanizama kako bi se osigurala finansijska i savetodavna podrška u sprovođenju ovih reformi. Svetski izazov koji reforme mogu predstavljati za građane u zemljama kandidatima, EU takođe promoviše strategije kako bi javnost bolje razumela proces pristupanja, uključujući dijalog između zemalja EU i zemalja kandidata na nivou građanskog društva: trgovinske unije, udruženja potrošača i druge nevladine organizacije.

Važan aspekt podrške EU je ojačavanje institucionalnih kapaciteta ili "izgradnja institucija", čime se razvijaju strukture ili osigurava obuka za osoblje odgovorno za primenu pravila EU u zemlji kandidatu. Savetodavna podrška o primeni Acquis-a se često daje putem "twinning" projekata, na kojima rade stručnjaci koje su imenovale države EU ili kroz kratkoročne radionice.

Pripremanje zemalja za članstvo može značiti i pružanje podrške u poboljšanju infrastrukture, izgradnji postrojenja za odlaganje čvrstog otpada ili unapređenje transportnih mreža. Zemljama kandidatima se takođe dozvoljava da učestvuju u programima EU, na primer u oblastima poput javnog zdravstva ili naučnih

Turska

istraživanja, a one mogu dobiti i bespovratna sredstva i kredite međunarodnih finansijskih institucija. Ovo iskustvo pruža zemljama kandidatima priliku da nauče kako da upravljaju finansijskim sredstvima koja će im biti na raspolaganju nakon pristupa Evropskoj uniji, te im pomaže da se bolje upoznaju sa politikama i instrumentima EU.

Evropska unija je kreirala novi finansijski instrument kojim pruža finansijsku podršku zemljama na njihovom putu prema članstvu, uključujući set podsticaja i uslova kako bi se osiguralo da se novac EU koristi na najbolji mogući način. Ovaj jedinstveni *"Instrument za pretpristupnu pomoć"* (IPA), koji je na snazi od 1. januara 2007. godine, predstavlja pojednostavljivanje prethodnog seta brojnih i različitih programa podrške, poput programa Phare, CARDS ili SAPARD.

IPA će posebno pomoći ojačavanje demokratskih institucija i vladavine zakona, reformu javne uprave, sprovođenje ekonomskih reformi, promovisanje poštovanja ljudskih kao i prava manjina i jednakosti polova, pružanje podrške razvoju građanskog društva i unapređenje regionalne saradnje, te će doprineti održivom razvoju i smanjenju siromaštva. Za zemlje kandidate, dodatni ciljevi su usvajanje i realizacija svih zahteva za članstvo.

IPA će u periodu od 2007. do 2013. godine osigurati ukupno 11 milijardi i 468 miliona evra prema trenutnoj vrednosti, a o tačnoj raspodeli sredstava će se odlučivati od godine do godine.

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija

Indikativni finansijski okvir za Instrument pretpristupne pomoći do 2012. (izražen u milionima evra, trenutne vrednosti)

	2007	2008	2009	2010
Turska	497.2	538.7	566.4	653.7
Hrvatska	138.5	146.0	151.2	154.2
Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	58.5	70.2	81.8	92.3
Srbija	186.7	190.9	194.8	198.7
Crna Gora	31.4	32.6	33.3	34.0
Kosovo (pod Rezolucijom SBUN 1244)	68.3	64.7	66.1	67.3
Bosna i Hercegovina	62.1	74.8	89.1	106.0
Albanija	61.0	70.7	81.2	93.2
Ukupno	1260.2	1383.3	1480.4	1621.7

Budućnost

Dalja proširenja će se odnositi na zemlje jugoistočne Evrope. U najboljem je interesu cele Evrope da promoviše prelazak na demokratski sistem vlasti u zemljama Zapadnog Balkana i Turske, i da jača stabilnost.

U decembru 2006. godine Evropski savet je ponovio svoj konsenzus kada je reč o proširenju. Evropska unija je ozbiljno shvatila zabrinutost svojih građana u vezi sa brzinom procesa proširenja. Politika proširenja je zasnovana na *konsolidaciji*. Ovo znači da EU poštuje postojeće obaveze prema zemljama koje su već u ovom procesu, ali je oprezna pri prihvatanju bilo kakvih novih obaveza. Strogo *uslovljavanje* se primenjuje na sve zemlje kandidate i zemlje potencijalne kandidate. Mogući datumi pristupa zavise od njihovog napretka u političkim i ekonomskim reformama kao i od usklađivanja sa

zakonima EU. Svaka zemlja će se procenjivati na osnovu njenih vlastitih vrednosti.

Kako bi proširenje bilo uspešno, najvažnije je osigurati podršku građana kako zemalja članica EU tako i zemalja kandidata i potencijalnih kandidata. Važno je bolje informisanje o uspesima i izazovima proširenja, kako bi se dobila podrška javnosti i kako bi se kroz saradnju omogućilo da se ovaj zajednički projekat razvija.

Pristupom Bugarske i Rumunije u januaru 2007. godine okončan je peti krug proširenja EU, a broj država članica EU se povećao sa 15 na 27. Ovakvo slično veliko proširenje se neće desiti u doglednoj budućnosti. Evropska unija će nastaviti da raste brzinom koju odrede njeni građani i zavisno od napretka zemalja kandidata u ispunjavanju zahteva.

Priroda Evropske unije je dinamična. Mnogo je postignuto poslednjih godina i putovanje se nastavlja. Unija je posvećena tome da održava pravac u kojem trebaju da se odvijaju pregovori. U procesu integrisanja novih članica, zajednički ćemo raditi na povećanju blagostanja i sigurnosti, u isto vreme unapređujući solidarnost.

I Evropska unija i zemlje koje su uključene uživaju u prednostima koje donosi transformišuća moć procesa koji vodi ka pristupanju.

Istorija procesa

- 1957. Belgija, Francuska, Nemačka, Italija, Luksemburg i Holandija potpisale Rimske ugovore i uspostavile Evropsku ekonomsku zajednicu (EEZ).
- 1963. Turska potpisala Sporazum iz Ankare.
- 1973. Danska, Irska i Velika Britanija se pridružile Evropskoj zajednici.
- 1981. Grčka se pridružila Evropskoj zajednici.
- 1986. Španija i Portugal se pridružili Evropskoj zajednici.
- 1987. Turska podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj zajednici.
- 1990. Sledeći ujedinjenje Nemačke, integrisala se bivša Demokratska Republika Nemačka.
- 1993. Evropski savet se u Kopenhagenu dogovorio o kriterijumima pristupanja.
- 1995. Austrija, Finska i Švedska se pridružile Evropskoj uniji. Carinska unija sa Turskom.
- 1999. Evropski savet je u Helsinkiju potvrdio status Turske kao zemlje kandidata.
- 2000. Samit u Zagrebu potvrdio punu posvećenost Procesu stabilizacije i pridruživanja za zemlje Zapadnog Balkana.
- 2003. Hrvatska podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj uniji.
Samit u Solunu ponovo potvrdio posvećenost EU eventualnoj integraciji zemalja Zapadnog Balkana u Uniju.
- 2004. Češka Republika, Estonija, Kipar, Letonija, Litvanija, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija se pridružile Evropskoj uniji. Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija podnela zahtev za pridruživanje Evropskoj uniji.
- 2005. Počeli pregovori o pristupanju sa Turskom i Hrvatskom. Počeo pregled (screening) Turske i Hrvatske.
- 2006. Počelo, a potom uslovno zaključeno prvo poglavlje pregovora sa Hrvatskom i Turskom.
- 2007. Januar: Bugarska i Rumunija postale države članice Evropske unije.

Evropska komisija – Generalna direkcija za proširenje

Razumevanje proširenja – Politika procesa proširenja Evropske unije

Luksemburg: Kancelarija za zvanične publikacije evropskih zajednica

2007 – 17 pp. – 17,4 x 24,9 cm

ISBN-13: 978-92-79-11332-1

Broj kataloga: JU-78-07-352-SR-C

Više informacija o procesu proširenja možete pronaći na internet stranici Generalne direkcije za proširenje pri Evropskoj komisiji:

<http://ec.europa.eu/enlargement/>

JU-78-07-352-SR-C

Evropska komisija - Generalna direkcija za proširenje Jedinica A2:
Adresa Kancelarije za Informisanje i komunikaciju: Rue de la Loi 200,
B-1049 Brisel Tel: (+32) 2 299 06 66 Faks: (+32) 2 299 17 77

Za informacije o bilo kom aspektu politike Evropske unije pozovite
Evropu Direkt iz bilo kog dela EU na broj telefona: 00800 6 7 8 9 10 11

